

(א) [פרשה ע"ז לקמן י"ח. וחס' סס ע"ב], (ב) הענית טו'; (ג) [סס י"ז ע"ש], (ד) פסחים לו. חולין קז.; (ה) חולין סס [לקמן י"ח]. הענית כט'; (ו) [מוסף פ"ב], (ז) [מוספתא סס], (ח) [לקמן י"ח: מוספתא פ"ב], (ט) [אחריון נמחק. ר"ש ע"ש].

גהות הב"ח

(א) הוב' ד"ה ומנדה י"ח בירושלמי מקשה רא"ח הו' למה נרמז: (ב) בא"ד ח"י לפני המועד לא מלאו לו פחה וגילות כל הראש מני אסור כו' אצל גילוח של כל הראש אסור מושט: (ג) בא"ד והי דוקא כגון מיר ומנדה כו' אסור לגלח כל ראשו במועד כו' שמונה גלגל כל ראשו: (ד) ד"ה ושאר כו' ח"י ע"פ שיש דברים אסורות במועד שאין כגון מלאכה אלא טורח כגון פקמטיא: (ה) בא"ד ואין זה נראה לפי מה שפיר: (ו) ד"ה שאין כו' מני שאין לו אלא חלוק אחד דמי הכי: (ז) ד"ה אומן כו' ע"פ שאין להס אלא אומן אחד לא מביעה ליה: (ח) ד"ה אלא כו' פ"ק דשמיטת חולין דקאמר נחלוך דברי ר' יהודה שמלאה בנפשה גמי ל"ג ועוד:

מוסף רש"י

משפחות הידים. משנבין כן ידים משום דלאים [קמחו י"ח]. ומשפחות הסבא. משנבין כן עמנו כשיצאין מית המצות. וכל העולין מטומאה לטהרה. במועד אנושי משמר. של אותה שנת [תענית טו]. ואנשי מעמד. אחד כהנים ולויים ויהאליס הקטנים ועמדין ומתפללין על קרבן אהיטם יעקב לניין ועומדים לשם צענת עבודה. היחך קרבן של אהט קרב והוא איש עומד על גביו [טו]. אסורין לספר ולכבס. משנכנסו למשמרתם כל אזהרה שנת. אלא משפחות קודם לכן [טו]. שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין. שלא יכו סומך על יום אחד מימי שנת ואין מסתפרין צענת שענדה [טו]. יאמרו כל הסיקין אסורין. לניין מלת דפסת תנא אין עשין סיקין המנוולין כפסת. מפני ששפחה שהיה עליהן ומתמתן. ומתוסף אחד ובייתוס שמו היה לו דפוס אחד מלייר והיה מוכיח לתוכו את הסיק והוא מלייר מה. אמר להם אפטר יעשה צדפוס ויקענה מיד. אמרו לו כ"כ יאמרו כל הסיקין אסורין וסיקין צייתוס מותרין [חולין ק]. כל מי שאין לו אלא חלוק אחד. דלא סגול דלא מנכס מפני הכנימה. ואפילו כיעס לפני המועד מותר לכבס במועד [תענית כו]. איזורו מוכיח עליו. האזור מביא הוא קובע בחלוקו וצפחה פושט חלוקו וצפחה חלוק אחד נוטל האזור מהו וקובעו בזה. וזה שאין לו אחר מוכסו עם חלוקו והואה כשהוא מוכסו ואזורו עמו יודע שאין לו חלוק אחד ולכן התירו לו חכמים [חולין ק].

גמ' הכי גרסינן ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין כדתני אנשי משמר כו' ואמר רבה בר בר חנה כו' עד כשהן מנוולים. ומאן דמתרשל ולא גילח מקמי רגל ומטי זמן עלייהו לגלח ברגל החמירו רבנן הואיל ולא מוזחי נפשייהו לספר מנוולין אס היו מגלחין במועד לא היו מגלחים לפני המועד וכנסין לרגל כשהן מנוולין: **אבדה** לו אבדה. שלא היה לו פנאי לגלח קודם הרגל: **דלא מוכחא מילתא**. דלא ידעי כולי עלמא דלאנס איה אלא יאמרו הוא מכין להשהות עד המועד: **יאמרו כל הסיקין אסורין וכו'**. כלומר דצייתוס היה יכול לסיקו חלומי צלי שהות לפי שהיה לו דפוס ואעפ"כ אסור משום דלאמרי כל הסיקיים כו'. הכא נמי כיון דלא מיגליא לכולי עלמא אונסייה יאמרו כולי עלמא אסורין לגלח וזה מותר: **מי שאין לו אלא חלוק אחד**. נמי לאו מוכחא מילתא לכולי עלמא: **איזורו מוכיח עליו**. ומתעטף במקטרינו ומוגרו בצאיורו ועומד ומכבס החלוק ומודיע לכל שאין לו אלא חלוק אחד: **אומן**. כגון ספר שהכל צאים אליו ערב הרגל ורואים שאבדה לו אבדה ואנוס הוא ואינו יכול לספר עצמו: **כי הנהך**. דמתניתין דקתני מגלחין דמידע לכל: **מפני שיהא שלא צדפוס**. כלומר הואיל ולא ינא צדפות אחרים אלא צדפון עצמו לאו אנוס הוא: **לשוט**. אס ינא שלא לצורך ולא ינא אלא כדי לשוט צעולס ולרחומו וחזר במועד: **דברי רבא אסור**. לגלח במועד: **למונות**. שינא לחזר אחר מונות שאין לו מונות וחזר במועד אחריו [טו] דכרי הכל מותר לגלח במועד לפי שינא צאונס: **להרויחא**. שיש לו נכסים הרבה ויונא כדי להרויח יותר: **נראין לי דברי רבי יהודה**. דלסקר בגילוח לצל מדינית היס כשינא שלא צדפות: **ודברי חכמים**. המתירין כשינא צדפות: **אינימא לשוט**. דקאמר רבי נראין דברי ר"י שינא לשוט דהיינו שלא צדפות הא אמרת וכו' ומאי נראין דברי רבי יהודה הלא שניהם מודים זה אלא פשיטא להרווחא ואשמעינן דנראין לו דברי ר' יהודה שאוסר בגילוח: **והא נראין דברי רבי יהודה כהא**. והא דברי אדרבי אדרבי דברי רבי יהודה בהא הכי קאמר נראין דברי ר' יהודה לרבנן כשינא שלא ברשות ומאי ניהו לשוט שאפילו חכמים לא נחלקו עליו אלא להרויחא אבל מודו ליה ונראין דברי רבנן לר' יהודה כשינא ברשות ומאי ניהו למזונות שאפילו רבי יהודה לא נחלק עליהם אלא להרויחא אבל למזונות מודה להו אמר שמואל קמן הנוול במועד מותר לגלח במועד שאין לך בית האסורין גדול מזה במועד אין מעיקרא לא מתיב ר' פנחס [טו] כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד מותר לגלח בימי אבלו הוא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלו ואי

אלא להרווחא והא אמרת נראין דברי ר"י חולין (דף יג.)

(א) נראין דברי רבי יהודה שמלאה בנפשה ל"ג ועוד:

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קמן

יד.

ומנודה וכו' ושנשא. בירושל' מקשה (א) הני למה התירו והלא פשע שלא צל לפני המועד לפני חכמים להתיר לו ומשני שכלו לו שלשים יום של נדוי במועד דאין נדוי משלשים יום וכן מי שנשאל לחכס מוקי לה כשבא בחול המועד אי נמי לפני המועד לא מלאו [טו] צו פתח וגילות הראש נמי אסור במועד דהא אמר בגמ' שלא יכנסו לרגל מנוולין ואין לך ניזול גדול מזה ושמה לא קאי טעמא בגמרא אלא אשאר אצל גילוח של ראשו אסור משום מלאכה אפילו במקום אונס ושאר גילוח דבעי בגמרא מאי טעמא אסורין והיינו גילוח של יפוי דהוה לך למישרי לצורך המועד אע"פ שהיה מלאכה אצל גילוח כל הראש אסור משום מלאכה והי [טו] כגון ניזר ומנודה הוא דשרי משום מנדה ולפי זה אסור לגלח ראשו במועד ועוד יש לפרש שנתראה שמותר לגלח ראשו במועד ור"ת מאי קא משמע לן ניזר ומנודה יש לומר דסי' דאסור שלא ישור קרבנותינן קא משמע לן דשרי ולי מיירי כהא בשלא היה להן פנאי דוקא והוא כדבעי למימר בגמרא יש לומר דכרי קאמר דניזר ומנודה העולין מנומאה לטהרה דוקא שעולין עמה אצל עולין מנומאה לטהרה מקודם רגל אסורין:

ושאר כו' אדם מאי טעמא אסורין. אע"פ שהו' מלאכה היה לנו להחירה לצורך המועד [טו] ח"י [אף] שיש מלאכות אסורות במועד שאין צדן טורח כגון פרקמטיא מכל מקום זה שהוא ליפוי ראי להחיר לכבוד מועד ויש מפרשים דקאי על גילוח הראש דאסורין משום טירחא מכל מקום מקשה דהיה לו להחיר לצורך המועד ואין זה [טו] נוטה לפי מה שפירש' המשנה דגילוח כל הראש מלאכה גמורה ואסור: **שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו במועד**. וחס מאמר היאך יכנסו במועד אס כן ישאר במועד צלח חלוק צענת כיוס כמו כן היה יכול לכבס קודם המועד ויהיה צלח חלוק צענת כיוס וכי מימא כשכנסו קודם מועד ומשום הכי מותר לכבסו במועד א"כ תרמי נמי אס יעלכלכו למה נאסרו לו והלא לא פשע י"ל דדי לו צדתי חלוקין אחד ליו"ט ראשון ואחד ליו"ט אחרון בירושלמי אמרו צגדי קטנים מותר לכבסן במועד דניכרים שהם קטנים ומנוולין כמי שאין לו אלא חלוק אחד: **אומן שאבדה לו אבדה ערב הרגל**. פירש צנוטרס כדאומן מצע"י ליה אצל צני העיר אע"פ שאין להם [טו] אומן אשר לא מיבעיא ליה דפשיטא דאסורים יש להסתפק אס חלה ונמרפא אס מותר לגלח אס מוכחא מילתא כי הני:

מתני' דרא כר"י. תימה לוקמא אפילו כר"י ולמונות אפי' רבי יהודה מודה ושמה כיון דקתני ר"י אומר וכו' משמע שצא לחלוק על המשנה:

עשה

נראין דברי ר' יהודה לחכמים ומודו ליה, בשינא שלא ברשות [ונראין דברי חכמים לר"י ומודה להו בשינא ברשות], ומאי ניהו למזונות, שאין ר' יהודה לא חלק אלא בהרויחא. וקיימא לן כסתמא דמתני' דשרי אפי' מאן דניפק להרויחא. וכן אמר הגאון זצ"ל. אמר שמואל קמן הנוול ברבל מגלחין אותו במועד, אין לך בית האסורין גדול מפני אמן. איני שאם נוול קדם לרגל אסור לגלחו במועד, והתן לו אלו שאמרו מגלחין במועד מותרין לגלח בימי אבלן.

עין משפט
גר מצוה

ג א מיי פ"ו מהלכות י"ט הלכה כל תוש"ע ח"ח סי' תקל"ג ע"פ א':
ד ב מיי' טס:
ג ד מיי' פ"ו מהל' כלי המקדש הלכה יא ופ"א מהל' י"ט הל' יט ופ"א מהל' צינא מקדש הלכה יב:
ה [תוש"ע ח"ח סימן תקל"ג ע"פ א':]
ו ר מיי' פ"ו מהלכות י"ט הל' יט תוש"ע ח"ח סי' תקל"ג ע"פ ד:

רבינו חננאל

מאי טעמא, כדתני אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס. ואמר' מה טעם, שלא יכנסו למשמרתן מנוולין, דכיון דיועין דאסורין [לספר ולכבס אף הם מספרין ומכבסין מקודם ונכנסין מתוקנין [ומנוולין]. הכא נמי, כדי שלא יכנסו לרגל מנוולין. בעי ר' ירמיה אבדה לו אבדיה ערב הגלגל, כיון דטורח הוא באבדיהו אנוס ומותר לספר ולכבס במועד. או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא כמו שהביא ובית האסורין, לא יעלה בתוק. פירוש יאמרו כל הסיקין אסורין כו', הא לגבי מצה בפסח אימרו, דאסורו רבנן לעשות מצות סרוקות מפני שהאשה שוהה עליהן ומחמיצותן, ואמרו, ונמצאת המצה מצויירת. ומתמתנין התם, יאמרו כל הסיקין אסורין סריקי ביייתוס מותרין, מי יודע כי דרפוס ייעשו, הכא נמי יאמרו הכל אסורין לספר ולכבס וזה האיש מותר. אבל מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד, כי איזורו מוכיח עליו, כשמואל אדם ערום חגור אזור ורוחץ חלוקו, כל ראינו יודעין שאין לו אלא חלוק אחד. הכא ממוינת יהי. מנתיחן דלא כר' יהודה, דתנא ר' יהודה אומר, הכא מדינית היס נמי יגלח מפני שינא שלא ברשות. אמר רבה, לשוט, פ"י לשוט כמטייל וכשתשע, כלומר, שלא לצורך, דברי הכל אסור. למונות, כלומר יצא מבייתוס היס מדוחק לבקש מותר, כו'. מותר, כי מותר, כו'. פליגי ר' יהודה וחכמים, כשינא להרויחא, כלומר לטחור ולהרויחא, ר' יהודה מדמי ליה לשוט, דהא בכאן מתייתו מצויה ואסור, ורבנן מדמי לה ליוצא בבקשת מוון. ומתביינן עליה, אמר ר', נראין דברי ר' יהודה שינא שלא ברשות, ונראין דברי חכמים שינא ברשות. ואי אמרי' לא פליגי אלא בהרויחא, [טו] קשיא דר' אדי, דאמר נראין דברי ר' יהודה בהרויחא. (מכלל דפליגי רבנן עליה) ועוד, נראין דברי חכמים [מכלל דפליגי רבנן עליה], (אלא [אלמא] פליגי אפי' לשוט והאמרת לשוט, דברי הכל אסור. ופרקינן, הכי קאמר נראין דברי ר' יהודה לחכמים ומודו ליה, בשינא שלא ברשות [ונראין דברי חכמים לר"י ומודה להו בשינא ברשות], ומאי ניהו למזונות, שאין ר' יהודה לא חלק אלא בהרויחא. וקיימא לן כסתמא דמתני' דשרי אפי' מאן דניפק להרויחא. וכן אמר הגאון זצ"ל. אמר שמואל קמן הנוול ברבל מגלחין אותו במועד, אין לך בית האסורין גדול מפני אמן. איני שאם נוול קדם לרגל אסור לגלחו במועד, והתן לו אלו שאמרו מגלחין במועד מותרין לגלח בימי אבלן.

(א) כ"ה ככתב יד. ונראה שכן היה גי' דכינו גמ' וכי' כרשב"א.